

Лускунчик і Мишачий король (стислий переказ)

Ернст Теодор Амадей Гофман

Ернст Теодор Амадей Гофман

Повість-казка "Лускунчик і Мишачий король"

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Новорічний вечір

Напередодні Нового року дітям радника медицини Штальбаума не дозволяли заходити до вітальні і сусідньої з нею зали. Семирічна Марі і її старший брат Фріц сиділи у маленькій задній кімнатці. Брат розповів сестрі, що чув, як у замкненій вітальні й залі щось шурхотіло, товклося і стукало, а ще бачив їхнього хрещеного батька Дросельмаєра з великою скринькою під пахвою. Хрещений був великий майстер, розумівся на годинниках і лагодив їх. Він завжди приносив дітям цікаві іграшки, які робив сам. Ну, а на Новий рік він щоразу майстрував якусь особливу, гарну іграшку. Марі хотіла отримати від батьків нову ляльку, а Фріц – гнідого коня і кавалерію для свого війська. Нарешті тато й мама дозволили дітям іти дивитися на подарунки.

Подарунки

Посеред вітальні стояла ялинка, довкола було безліч подарунків. Марі отримала ляльки, маленьке кухонне начиння, шовкову сукенку. Фріц – нового гнідого коня, ескадрон гусарів, вбраних у червоні мундири. Коли діти хотіли вже сісти й переглянути подаровані їм книжки, хрещений показав свій подарунок. То був прегарний замок на галявині. Усі фігурки рухалися під музику, навіть був добродій, схожий на хрещеного. Та Фріцу швидко надоїло розглядати замок, він хотів, щоб фігурки виконували якісь інші дії, а не одне і те саме. Механізм не можна було змінити, тож Фріц і Марі відійшли від замку. Мама звеліла старшій дочці Луїзі надягти гарну святкову сукню, яку вона дістала в подарунок. Та коли настала черга й Марі надягати свою нову сукенку, вона сказала, що воліла б ще трохи помилуватися нею так, біля ялинки.

Лускунчик

А насправді Марі не хотіла йти від ялинки, бо побачила маленького чоловічка, який мав трохи задовгий кремезний тулуб, короткі, тоненькі ніжки і завелику голову. Був одягнений у гарний, бузкового кольору мундир із білими позументами й гудзиками, в гусарські рейтузи і гарні чобітки. На такий ошатний костюм він накинув тісний плащ, а на голову натяг незугарну шапочку. Маленький чепурун сподобався їй з першого погляду. Чоловічок мав ясно-зелені, витрішкуваті очі, білу, ватяну бороду і милу усмішку.

Тато сказав Марі, що цей чоловічок буде лускати для них найтвердіші горіхи і належатиме однаково Луїзі, Фріцу і Марі. Цей цікавий чоловічок походив із роду Лускунчиків. Фріц клав у рот Лускунчика найбільші і найтвердіші горіхи, тож раптом у чоловічка випали три зуби, а спідня щелепа відвисла, мов нежива. Марі заплакала, насварила братика і швиденько закутала Лускунчика у свій носовичок. Вона познаходила зуби, що випали в Лускунчика, підв'язала йому щелепу гарненькою білою стрічкою, яку відчепила від своєї сукенки, і ще дбайливіше закутала його в носовичок. Дівчинка була сердита на хрещеного за те, що він цілий вечір сміявся з неї і все питав, навіщо вона панькається з таким бридким малим невдахою.

Дива

У вітальні радника медицини стояла висока шафа, у яку діти клали чудові подарунки, які отримували кожного Нового року. В одній з шухляд Марі влаштувала житло для своїх ляльок, а в іншій – Фріц розквартирував свої війська. Коли всі розходилися спати, Марі попросила маму дозволити їй ще трішки погратися. Залишившись сама, дівчинка попросила у Лускунчика пробачення за брата і сказала, що нові зуби зробить дядечко Дросельмаєр. Потім Марі сказала новій ляльці Кларуні, щоб віддала своє ліжечко Лускунчикові. Коли дівчинка хотіла вже йти до спальні, раптом навколо щось почало тихо шепотіти й шелестіти. Вона глянула на годинник й побачила, що велика позолочена сова, яка сиділа на ньому, опустила крила, затуливши ними весь годинник. Раптом цокання склалося в чіткі слова про Мишачого короля, який уже надходить. Марі раптом побачила дядечка Дросельмаєра, що сидів на годиннику, немов сова. Зі щілин почали вилазити миші і шикуватися в лави. Марі не боялася мишей, як деякі діти. Аж раптом почувся гучний, пронизливий писк. Біля самісіньких її ніг з підлоги вигулькнуло сім мишачих голів у блискучих коронах. Ціле військо вітало семиголову мишу, потім раптом зрушило з місця і посунуло просто до шафи, просто на Марі.

Майже непритомна, Марі хитнулася назад і розстрошила скляну шибку дверцят. На мить дівчинка відчула гострий біль у лівій руці, проте брязкіт розбитої шибки налякав мишей і ті знов поховалися у свої нори. У шафі усі іграшки почали збиратися в бій. Лускунчик закликав до боротьби ляльок Скарамуччо, Панталоне, чотири сажотруси, двох лірників та одного барабанника. Ляльки разом з Лускунчиком стрибнули додолю. Лускунчика з такої висоти спіймала лялька мамзель Кларуня. Вона пригорнула молодого героя до своїх шовкових грудей і просила не йти у бій, бо він поранений. Проте Лускунчик щосили задригав ногами, і їй довелося хутко поставити його додолю. Кларуня хотіла дати йому свій пояс, проте він зірвав з плеча стрічку, якою Марі перев'язала його, і пов'язав її собі на руку. Тільки-но Лускунчик стрибнув додолю, знов зчинився писк і вереск. Під великим столом причаїлася сила-силенна мишей на чолі зі своїм семиголовим королем!

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Битва

Барабанник, на прохання Лускунчика, почав бити тривогу. Усі Фріцові солдати почали шикуватися. Лускунчик звернувся до генерала Панталоне і доручив командування всією кавалерією і артилерією. Панталоне свиснув, в шафі заіржали коні, затупотіли копита.

Почалася запекла битва, та миші підступали все ближче і вводили в бій дедалі більші сили. Фріцові гусари не вельми рвалися вперед. Лускунчикове військо відступало все далі і все більше втрачало людей, аж поки бідолашний Лускунчик опинився зі жменькою солдатів біля самої шафи. Лускунчик хотів перескочити через край шухляди, але мав закороткі ноги. Коли до нього підскачив Мишачий король, Марі схопила свого лівого черевичка й щосили шпурнула просто в короля. Враз усе розвіялося, наче його й не було. Марі знепритомніла і впала додолу.

Хвороба

Марі прокинулася у своєму ліжечку, поруч сидів хірург Вендельштерн. Мама сказала, що вчора Марі задрімала, ліктем вибила в шафі шибку й дуже порізала руку. Дівчинка розповіла, що була битва між мишами і ляльками, але лікар і мама лише переморгнулися.

Марі довелося лежати в ліжку й ковтати ліки. Минуло кілька днів, поки їй полегшало. Гратися не можна було через поранену руку, вечорами мама читала їй книжки.

Одного разу прийшов Дросельмаєр і Марі насварилася, чому він тоді затуляв крильми годинник і не з'явав мишей. У відповідь хрещений проспівав свою улюблену пісеньку годинникаря. Потім попросив не сердитись, що зразу не виколов Мишачому королеві всі чотирнадцять очей. Дядечко витяг з кишені Лускунчика, якого вже відремонтував, а тоді почав розповідати казку про королівну Пірліпат.

Казка про твердий горіх

З самого народження Пірліпат була природженою королівною. Король не міг намілюватися гарненькою донечкою, яка з'явилася на світ із двома рядочками білих зубів. Королева ж була стривожена і звеліла служницям сидіти біля дитини, тримаючи на колінах котів. Ось причина дивного наказу королеви. Одного разу король задумав влаштувати великий бенкет із ковбасою. Королева сама взялася начиняти й пекти ковбаси. Коли вона смажила сало, з'явилася пані Мишильда, яка жила під піччю і попросила трохи смакоти. Королева була добра і щедра, але коли з'явилися усі родичі Мишильди, сала ставало усе менше і менше. Перелякана королева нічого не могла з ними вдіяти. На щастя, нагодилася старша управителька і прогнала настирливих гостей.

Під час святкового бенкету король помітив, що в ковбасах замало сала. Коли він дізнався причину цього, то вирішив помститися на пані Мишильдї. Справу передали двірському годинникареві й ворожбитові Кристіану Еліасу Дросельмаєру. Той винайшов хитрі пастки, і усі семеро синів Мишильди, багато-багато кумась та тітоньок загинули ганебною смертю. Пані Мишильда зі жменькою своїх уцілілих одноплемеників

втекла. Королева добре знала вдачу пані Мишильди й розуміла, що вона неодмінно захоче помститися. Справді, якось з'явилася пані Мишильда і сказала королеві, що перекусить королівну надвоє.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Продовження казки про твердий горіх

Другого вечора Дросельмаєр продовжив казку.

Королева боялася пані Мишильди, тому шість служниць біля колиски тримали на колінах по одному котові. Якось опівночі усі заснули, Мишильда залізла в колиску Пірліпат і дівчинка стала потворною.

Король всю вину склав на годинникаря і ворожбита Кристіана Еліаса Дросельмаєра з Нюрнберга. Останній мусив за чотири тижні повернути королівні Пірліпат її колишній вигляд. Дросельмаєр якось замислився над незвичайною любов'ю Пірліпат до горіхів і над тією обставиною, що вона з'явилася на світ уже з зубами. Справді, обернувшись у потвора, Пірліпат доти кричала, доки їй випадково не трапився під руки горіх. Вона лущила його, з'їдала зерно й заспокоювалася.

Звіздар з допомогою Дросельмаєра склав гороскоп королівни Пірліпат, і з'ясувалося: їй, щоб звільнитися від чарів, досить було з'їсти смачне зернятко горіха Кракатука, який мав дуже тверду шкаралущу. Цей твердий горіх мав розлущити перед королівною юнак, який ще ніколи не голився й не носив чобіт, і з заплющеними очима подати їй зернятко. І, тільки пройшовши потім задки сім кроків і ні разу не спіткнувшись, він міг знов розплющити очі. Дросельмаєр повідомив це королю, і той відправив годинникаря й звіздаря на пошуки горіха.

Кінець казки про твердий горіх

Другого вечора хрещений почав розповідати далі.

Дросельмаєр та двірський звіздар 15 років були в дорозі й ніяк не могли натрапити на слід горіха Кракатука. Нарешті Дросельмаєр поїхав на батьківщину, до Нюрнберга. Тут він забіг до свого брата в перших, лялькаря, лакувальника й золотаря Кристофа Захаріуса Дросельмаєра, і розповів йому все про пані Мишильду, королівну Пірліпат і горіх Кракатук. І тут виявилось, що саме брат Кристоф має горіх Кракатук! Дросельмаєр і звіздар безмежно зраділи. Радість була подвійна, бо син лялькаря був милим, ставним юнаком, який ще ніколи не голився й не носив чобіт. На свята він одягав гарний червоний сурдут, шитий золотом, шпагу при боці, тримав під пахвою капелюха й носив чудову перуку з кіскою. Так він стояв вичепурений у батьковій ятці і лускав дівчатам горіхи, за що вони й прозвали його Лускунчиком.

Годинникарь і звіздар повідомили в столицю про те, що горіх Кракатук знайдено, а там почали шукати юнака, який зуміє розтрити горіха. Шмаркачі в черевиках один за одним ламали зуби й калічили щелепи на горісі Кракатукові, але королівні від того ні на крихту не ставало легше. Нарешті король, наляканий тими невдачами, пообіцяв дочку й королівство тому, кому вдасться розкусити горіх. І ось тоді зголосився чемний

тендітний юнак Дросельмаєр. Він справді розколов горіх, дав зернятко королівні, заплющив очі й почав задкувати. Королівна миттю з'їла зернятко, і потвора зникла, а на її місці з'явилася гарна, мов янгол, дівчина. Король і весь його двір раділи. Та гармидер дуже збентежив молодого Дросельмаєра, якому треба було скінчити свої сім кроків. Він тримався добре, коли це наче з-під землі вродилася пані Мишильда. Дросельмаєр наступив на-неї і так спіткнувся, що мало не впав. І тієї миті юнак став такий самий потворний, як перед тим була королівна Пірліпат.

Годинникар і ворожбит похололи з жаху. Але вони побачили, що молодий Дросельмаєр гострим закаблуком пробив шию Мишильді. Конаючи, підла відьма пропищала, що Лускунчика чекає смерть від її сина, який має сім голів. Королівна, побачивши гидкого Лускунчика, передумала виходити заміж. Хлопця викинули за двері.

Король звинуватив у всьому ворожбита й зіздаря і на віки вічні вигнав їх зі столиці. Зіздар довідався з гороскопу, що Лускунчик позбудеться потворності тільки тоді, коли семиголовий син пані Мишильди загине від його руки й коли самого Лускунчика, незважаючи на його потворність, покохає дівчина.

Так хрещений закінчив свою розповідь.

Дядько й небіж

Марі зовсім видужала. Вона тепер знала, що Лускунчик – молодий Дросельмаєр з Нюрнберга, спотворений чарами пані Мишильди, небіж хрещеного. Якось Марі спитала хрещеного, чому він не допоможе Лускунчинку у війні проти сина пані Мишильди. Мати й Луїза сміялися з Марі, а хрещений відповів, що він не може врятувати Лускунчика. Це може лише Марі, тільки треба бути незламною й вірною Лускунчику. Ні Марі, ні її родина не зрозуміли, що Дросельмаєр хотів сказати цими словами.

Перемога

Вночі Марі побачила Мишачого короля, що вилазив із дірки в стіні. Біля самого ліжка Марі він пропищав, щоб вона віддала йому цукерки і марципана, бо він розгризе Лускунчика. Його поява страшенно налякала Марі. Зранку вона знала напевне: щоб урятувати Лускунчика, вона повинна віддати свої цукерки й марципана. Тому ввечері вона поклала солодоші під шафу. Вранці мати сказала, що миші поїли усі цукерки Марі. Та дівчинка нітрохи не шкодувала за тими ласощами, вона була рада, бо гадала, що тепер її Лускунчик урятований. Та як же вона вжахнулася, коли другої ночі Мишачий король знов прийшов і вимагав усі її їстівні ляльки. Ввечері Марі Штальбаум виставила перед шафою всі цукрові ляльки, як раніше виставляла солодоші. Зранку мама помітила, що всі цукрові ляльки Марі поїдені або погризені. Ввечері, коли мати розповідала старшому радникові суду про те, яку шкоду робить миша, Фріц запропонував позичити у пекаря kota, а батько наказав поставити пастку. Дросельмаєр того ж таки вечора приніс чудову пастку.

Ох, якого страху довелося зазнати бідолашній Марі вночі! Щось задріботіло холодними, як крига, лапками по її руці. То був відразний Мишачий король, який тепер

жадав книжок і сукенку. Вранці Марі вийшла зі спальні бліда й пригнічена. Мама говорила, що миша у пастку не попалася, доведеться брати кота. Марі жалілася Лускунчику і помітила на його шиї велику криваву пляму. Вона обережно взяла його з ліжечка, дістала свій носовичок і заходилася витирати пляму. Та як же вона здивувалася, коли раптом відчула, що Лускунчик у неї в руці потеплішав і ворухнувся! Лускунчик розтулив рота і на превелику силу прошепотів, щоб дівчинка вже не жертвувала книжками і новою сукенкою, а щоб дістала йому шаблю, і він про все подбає.

Ввечері Марі усе розповіла Фріцу. Хлопчик відчепив у іграшкового полковника шаблю і прив'язав її Лускунчикові. Вночі Марі не могла заснути з ляку й тривоги. Опівночі їй здалося, ніби з вітальні долинає якийсь дивний гамір, бряжчання й шурхіт. Потім постукав молодий Дросельмаєр. Він стояв біля порога, в правій руці тримаючи закривавлену шаблю, а в лівій – свічку. Побачивши Марі, він став на одне коліно і сказав, що Мишачий король лежить порубаний і сходить кров'ю! Лускунчик простяг Марі сім золотих корон Мишачого короля, і вона з великою радістю прийняла подарунок. Потім Лускунчик попросив дівчинку пройти з ним кілька кроків.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Лялькове царство

Вони зайшли у стару шафу в сінях і опинилися на Льодяниковій луці. Недалеко була брама з мигдалю й родзинок. Потім Марі і Лускунчик пройшли у Різдвяний ліс. Згодом вони простували вздовж Помаранчевого струмка, широкого Лимонадного потоку. Тоді вони зайшли у Печивне село, розташоване на березі Медової річки, а ще побували у Цукровому містечку.

Лускунчик заквапився далі, і Марі побігла за ним. Незабаром війнуло чудовим запахом рож, і все навкруги замерехтіло лагідним рожевим світлом. Марі побачила гарне рожеве озеро, по якому плавали прекрасні сріблясто-білі лебеді.

Столиця

На чарівній мушлі Марі і Лускунчик попливли по рожевому плесі. Згодом вони опинилися у Повидлянному гаю. Недалеко була столиця – місто Солодощів. Там молодого Дросельмаєра називали королевичем.

Вони опинилися на великому, надзвичайно гарному ринковому майдані, потім – перед Марципановим замком. Чотири королівни, сестри Лускунчика, ніжно обняли його. Він представив їм Марі. Потім дами повели Марі й Лускунчика в замок. Королівни вмовили Марі й Лускунчика сісти і почали готувати частування. Лускунчик розповідав про свої пригоди, коли його слова почали віддалятися, ставати невиразними. Марі, мов на хвилях, підіймалась дедалі вище й вище...

Кінець

Марі розплющила очі й побачила, що лежить у своєму ліжечку. Був білий день, над нею стояла мати. Дівчинка розповіла докладно про все, що бачила. Мама думала, що це

просто сон. Щоб довести батькам, що все було насправді, дівчинка показала корони. Та прийшов хрещений і сказав, що ці корони він подарував Марі ще на день народження, коли їй минуло два роки. Тато пригрозив Марі, що коли вона говоритиме вигадки, то він викине у вікно Лускунчика і усі ляльки.

Одного разу хрещений лагодив годинника у Штальбаумів. Марі сиділа на стільчику і раптом впала. Коли вона отямилася, мати сказала їй, що до хрещеного приїхав із Нюрнберга небіж і завітав із ним до них. Хрещений тримав за руку, хоч і невеликого, але дуже стрункого хлопця, білолицього, рожевощогого, в розкішному червоному сурдутику. За столом чемний гість лускав для всіх горіхи, навіть найтвердіші. Після обіду молодий Дросельмаєр запропонував Марі пройти з ним у вітальню, до шафи з іграшками. Дівчинка вона геть спаленіла. Тільки-но молодий Дросельмаєр лишився наодинці з Марі, він опустився на одне коліно й попросив її руки, пообіцявши зробити її королевою у Марципановому замку, бо тепер він король. Марі погодилася і зразу ж стала нареченою Дросельмаєра. Кажуть, що Марі начебто ще й досі королює в країні, де всюди можна побачити найдивовижніші, найчудовіші речі.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу